

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttaminen

Johdanto

Oikeusministeriössä on valmisteltu oheinen luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n 4 momentin muuttamiseksi.

Esitysluonnoksen keskeiset muutosehdotukset koskevat avolaitokseen sijoittamisen edellytyksiä, varmuusosastolle sijoittamisen edellytyksiä ja tutkintavangin varmuusosastosijoituksen mahdollistamista sekä ulkopuolisen laitossijoituksen edellytyksiä ja valvontaa. Esitysluonnos sisältää myös teknisluontoisen muutosehdotuksen puolustustilalakiin viittaussäännöksen korjaamiseksi.

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne esitysluonnoksesta.

Oikeusministeriö järjestää samanaikaisesti erillisen lausuntomahdollisuuden Hämeenlinnan, Kylmäkosken ja Pyhäselän vankiloissa.

Tausta

Vuonna 2021 oikeusministeriössä käynnistettiin hanke vankeuslain ja tutkintavankeuslain kehittämiseksi (OM035:00/2021). Samana vuonna asetettiin työryhmä valmistelemaan muutoksia näihin lakeihin. Työryhmän mietintö valmistui keväällä 2024. Mietinnön valmistuttua oikeusministeriössä priorisoitiin hallitusohjelmakirjausten nopeampaa edistämistä, jonka takia perusvalmistelua jatkettiin virkатыönä ja hankkeen painopistettä muutettiin. Tässä virkатыönä valmistellussa hallituksen esityksessä on hyödynnetty edellä mainittua työryhmän mietintöä hallitusohjelmakirjauksia koskevin ja soveltuvin osin.

Tavoitteet

Esitysluonnoksen keskeiset tavoitteet perustuvat Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan "Vahva ja välittävä Suomi".

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite avolaitossijoituksen edellytysten selvittämisestä siten, että sijoituspäätöstä tehtäessä kiinnitetään enemmän huomiota tuomion perusteena olevan rikoksen laatuun ja vangin vaarallisuuteen. Tähän perustuen esitysluonnoksen tavoitteena on varmistaa, ettei avolaitokseen sijoitettaisi vankeja, joiden arvioidaan jatkavan rikollista toimintaa taikka vaarantavan avolaitoksen turvallisuutta. Tähän pyritään avolaitossijoituksen edellytysten täsmentämistä koskevilla muutosehdotuksilla. Edellytysten täytyminen arvioitaisiin edelleen tapauskohtaisesti.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite varmuusosastoja koskevan lainsäädännön kehittämistä ja tutkintavangin varmuusosastosijoituksen mahdollistamisesta sekä tavoite päihdeiden käytön ja salakuljettamisen ehkäisemisestä vankilassa. Näihin tavoitteisiin pyritäisiin täsmentämällä varmuusosastosijoituksen edellytyksiä. Samalla säädettäisiin, että myös tutkintavanki voidaan sijoittaa tällaiselle osastolle tutkintavankilassa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus teknisesti kuunnella ja tallentaa varmuusosastolle sijoitetun vangin keskustelu lapsen tapaamisessa. Ehdotuksen mukaan vankilan muilla osastoilla puhelun kuuntelemista ja tallentamista koskeva päätös voitaisiin tehdä määräajaksi. Kaikkiaan näillä muutosehdotuksilla pyritään parantamaan vankilaturvallisuutta ja helpotettaisiin puuttumista järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite lisätä sakko- ja lyhytaikaisvankien ulkopuolista päihderiippuvuudesta toipumiseen tähtäävää päihdehoitoa. Tätä tavoitetta edistettäisiin esitysluonnoksen ulkopuolista laitossijoitusta koskevilla muutosehdotuksilla. Muutosehdotukset koskevat ulkopuoliseen laitokseen sijoittamisen edellytyksiä, vangin velvollisuuksia sijoituksen aikana sekä ulkopuolisen laitossijoituksen valvontaa.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi säännöstä, joka koskee vankilaan ottamisen rajoittamista yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa. Tällä pyritäisiin turvaamaan se, että vakavissa yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa olisi mahdollista säädellä vankilukua vankiloiden toiminnan turvaamiseksi. Esitysluonnos sisältää myös eräitä teknisluontoisia muutosehdotuksia vankeuslakiin, tutkintavankeuslakiin ja puolustustilalakiin.

Esitysluonnos sisältää säädösmuutosehdotukset.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkiseen lausuntopyyntöön. Tällöin lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämisestä löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta (ohjeet -> käyttöohjeet). Palvelun käytön tukea voi pyytää: lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki lausunnot ovat julkisia.

Lausuntopalvelu.fi:ssä annetut lausunnot julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Lisäksi niille vangeille, joilla on lupa internetin käyttöön Hämeenlinnan, Kylmäkosken ja Pyhäselän vankiloissa, järjestetään erillinen mahdollisuus antaa lausunto. Näihin vankiloihin on toimitettu lausunnon lähettämistä koskevat ohjeet erikseen. Nämä lausunnot eivät tule nähtäville lausuntopalveluun.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään perjantaina 31.1.2025. Lisäaikaa ei ole mahdollista myöntää.

Valmistelijat

Lisätietoja antaa:

- Erityisasiantuntija Anna-Liisa Sandvik, p. 0295 150 269 (anna-liisa.sandvik@gov.fi)

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM039:00/2021> - Vankeuslain ja tutkintavankeuslain kehittäminen (ns. 1 hallitusohjelmakirjauksiin keskittyvä vaihe ja tämän esitysluonnoksen säädösvalmisteluhanke)

Liitteet:

[HE luonnos 12.12.2024.pdf](#)

[Utkast RP_huvudsakliga innehåll och lagförslag 12.12.2024.pdf](#)

Jakelu:

A-klinikkasäätiö
Eduskunnan oikeusasiamies
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin yliopisto oikeustieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Itä-Suomen yliopisto, oikeustieteiden laitos
JUKO ry
korkein hallinto-oikeus
KRIS-Suomen keskusliitto ry
Lainsäädännön arviointineuvosto
Lapin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
Oikeuspoliittinen Yhdistys Demla ry
Oikeusrekisterikeskus
Poliisihallitus
Prof. Emeritus Matti Tolvanen /Joensuun yliopisto
Puolustusministeriö
Rikoksettoman elämän tukisäätiö
Rikosseuraamusalan Henkilöstöyhdistys RiKHe ry
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
Rikosseuraamuslaitos
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto
Suomen syyttäjäyhdistys
THL Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
Valtakunnansyyttäjän toimisto

Valtiovarainministeriö
Vankien omaiset VAO ry
Vankien vanhemmat ry
Vankilavirkailijain liitto VVL ry

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit esityksestä ja sen tavoitteista

Kommenttinne esitysluonnoksen jaksosta "Keskeiset ehdotukset"

Antakaa seuraavaksi teemoittain tarkempi lausuntonne seuraavista ehdotuksista, niitä koskevista pykäläluonnoksista ja säännöskohtaisista perusteluista. Pykäläluonnoksia koskevissa huomioissa pyydetään antamaan mahdollisimman tarkka ehdotus muotoiluksi.

Avolaitossijoituksen edellytysten täsmentäminen (muutosehdotukset vankeuslain 4 luvun 9 §:ään ja 6 luvun 1 §:ään)

Määräaikaisesta avolaitossijoituksesta luopuminen

Vangin sähköinen valvonta avolaitoksessa

Varmuusosastosijoituksen edellytykset

Tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle

Muut varmuusosastoon liittyvät ehdotukset ja seikat

Sijoittaminen ulkopuoliseen laitokseen (erityisesti ehdotettu uusi vankeuslain 8 luvun 10 a § edellytyksistä ja vangin velvollisuuksista)

Ulkopuolisen laitossijoittelun valvonta ja ehtojen rikkominen

Määräaikainen päätös puhelun kuuntelemisesta

Vankilaan ottamisen rajoittaminen

Muut muutosehdotukset (teknisluontoiset muutosehdotukset vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin sekä synnyttävän vangin sitomisen kieltö)

Muut muutosehdotukset (puolustustilalakia koskeva tekninen muutosehdotus)

Antakaa seuraavaksi tarkempi lausuntonne ehdotusten vaikutuksista ja niiden arvioinnista. Huomiota pyydetään kiinnittämään siihen, onko jokin vaikutus jäänyt huomioon ottamatta taikka tulisi mielestänne arvioida toisin. Esitysluonnos on valittu lainsäädännön arviointineuvoston käsiteltäväksi.

Ehdotettujen lainmuutosten ei ole arvioitu aiheuttavan taloudellisia vaikutuksia, vaan ne on tarkoitus toteuttaa Rikosseuraamuslaitokselle varattujen määrärahojen puitteissa. Mikäli arvioitte taloudellisia vaikutuksia aiheuttavan, pyydetään antamaan myös tarkka kustannuslaskelma perusteluineen näistä kustannuksista.

Ehdotusten vaikutukset yleisesti sekä mahdolliset taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin sekä ihmisryhmiin

Vaikutukset viranomaisiin ja vankilaturvallisuuteen

Mahdolliset muut vaikutukset

Antakaa seuraavaksi huomionne esitysluonnoksen jaksosta "Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys".

Huomionne jaksosta "Suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestys"

Antakaa seuraavaksi huomionne asetustalonnoksesta, mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta sekä näkemyksenne voimaantuloajankohdasta

Asetustalonnos

Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta

Näkemyksenne voimaantuloajankohdasta

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Sandvik Anna-Liisa
Oikeusministeriö